

Bilbao in cijfers

2

wolven sieren het stadswapen; ze zijn weggelopen uit het wapen van de stichter van de stad, Don Diego López de Haro.

5

architecten die de Pritzker Prize wonnen, tekenden voor Bilbao: Frank Gehry, Norman Foster, Zaha Hadid, Álvaro Siza en Rafael Moneo.

8

keer werden de voetballers van Athletic Club landskampioen.

9

Spaanse steden zijn groter dan Bilbao (345.122 inwoners).

12

meter hoog is de *Puppy* van Jeff Koons.

23

etages heeft de Isozaki Atea.

73

zilveren ballen telt het kunstwerk *Tall Tree & The Eye* van Anish Kapoor.

165

meter hoog is de Torre Iberdrola.

1297

mensen verloren hun baan toen scheepswerf Euskalduna (nu Palacio Euskalduna en Maritiem Museum) in 1984 sloot.

1300

is het jaar waarin López de Haro stadsrechten aan Bilbao schonk.

2020

is het jaar waarin er enkele wedstrijden van het EK Voetbal in stadion San Mames zullen worden gespeeld.

24.000

vierkante meter grond en de vrije hand kreeg Frank Gehry om het Guggenheim te realiseren.

33.000

bladen van titanium bedekken het Guggenheim.

251

meter hoog is de Monte Artxanda, waarvandaan je dit uitzicht hebt.

1

Meesterwerk van Frank Gehry – Guggenheim Museum

Waarschijnlijk ben je naar Bilbao gekomen om in ieder geval het Guggenheim te zien. Dat kan simpelweg niet op een teleurstelling uitdraaien, al zou het gebouw, bij wijze van spreken, leegstaan. Eenmaal binnen zal blijken dat de collectie moderne kunst er ook mag zijn.

Thomas Krens, directeur van de Solomon Guggenheim Foundation, kreeg een inval toen hij aan het joggen was in Bilbao: het nieuwe Guggenheim moest verrijzen op de linkeroever van de Nervión, op een desolaat industrieterrein. Het was immers de bedoeling de voormalige handels- en industriestad nieuw elan te geven, dat moest dan ook gebeuren waar de teloorgang het meest zichtbaar was.

In 2018 sierde 'Egeria' van de Portugese kunstenaars Joana Vasconcelos het atrium van het Guggenheim.

Geschiede locatie

Aan die inval van Krens was het nodige voorafgegaan. De Foundation streefde al enige tijd naar expansie: het toonaangevende Guggenheim in New York kon er best een broertje bij krijgen. Toen een plan met het Oostenrijkse Salzburg spaak liep, werd Krens gevraagd kennis te maken met een groep invloedrijke Basken die hun stad weer op de kaart wilden krijgen. Hun idee was het Alhóndiga, een oud wijnpakhuis (zie blz. 40), te transformeren tot een museum voor moderne kunst. Maar over een geschikte collectie beschikten ze niet. Een deal met Guggenheim, met zijn reusachtige hoeveelheid kunst, leek dan ook ideaal. Krens vroeg architect Frank Gehry om advies over de locatie, maar deze voelde niets voor het Alhóndiga: de bestaande structuur moest te veel geweld aan worden gedaan om er een expositieruimte van te maken. Een nieuw gebouw langs de rivier, waar de stad tenslotte toch op de schop moest, leek hem een betere optie. En de hardlopende Krens vond die plek.

Icoon van de stad

De bedoeling was dat het museum een icoon zou worden, waarvoor bezoekers uit de hele wereld naar Bilbao zouden reizen. Behalve Frank Gehry werd ook de Japanse architect Arata Isozaki en het Weense bureau Coop Himmelb(l)au om een ontwerp gevraagd. Na rijp beraad viel de keuze in 1991 op Gehry. Hij kreeg 24.000 m², 100 miljoen dollar en zo goed als de vrije hand. En het moge duidelijk zijn dat hij met vlag en wimpel slaagde. Gehry stond al bekend om zijn eigenzinnige deconstructieve vormen, maar Bilbao spant onmiskenbaar de kroon.

Vormenrijkdom

Het gebouw is één groot feest van golvende lijnen en vloeiende vormen. Toch zijn er wel herkenbare figuren te ontdekken. De boeg van een schip, een metalen bloem, een vis zonder kop en staart. Zo'n vis komt bij Gehry vaker terug, denk maar aan zijn enorme, goudkleurige visculptuur *Peix d'Or* in Barcelona. Volgens Gehry heeft die fascinatie te maken met een jeugdherinnering: 'Op donderdag ging ik altijd met mijn oma naar de joodse markt. Daar kochten we een

'Tulips' van Jeff Koons.

Toen **Frank Gehry** eens nieuwe opdrachtgevers in het Guggenheim rondleidde, viel het hem op dat zij overal achter en onder keken. Alsof ze iets zochten. En dat bleken ze inderdaad te doen: ze zochten teiltjes. Het regende en ze wilden weten of het gebouw nergens lekte. Gehry kon er wel om lachen: 'Tot dan toe had ieder gebouw van mij wel een lekkage, maar Bilbao niet!'

13

Majestueuze brug – Puente Colgante of Puente Bizkaia

De allermooiste brug over de Nervión ligt niet in Bilbao, maar meer stroomafwaarts, waar de rivier in de zee uitmondt. De Puente Colgante, tussen Portugaleta en Getxo, staat dan ook op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Ga dus vooral met de metro naar een van beide plaatsjes om dit ingenieuze gevaarte te bewonderen. En ga er bij voorkeur op lopen en onder zweven.

Voordat de **Puente Colgante/Puente Bizkaia** er was, werden personen naar de overkant gebracht met roeibootjes. Het ging dan om boeren en sardineverkopers die hun producten probeerden te slijten in de regio. Toen naar een betere oplossing werd gezocht, stond als een paal boven water

*Puente Colgante
(of Puente Bizkaia)*

De gondel onder de brug vervoert auto's en voetgangers.

dat het scheepvaartverkeer in de riviermonding niet mocht worden gehinderd. Daarom leek een 'zweefpont' de beste optie: een heel hoge ijzeren brug, waar grote schepen gemakkelijk onderdoor kunnen, met eronder een gondel aan kabels die heen en weer beweegt. Gek genoeg werd die brug in de volksmond al gauw **Puente Colgante** genoemd, wat 'hangbrug' betekent en de lading dus niet dekt. Ook de naam **Transbordador** wordt nogal eens gebruikt.

Constructie

Ontwerper van de brug is de Baskische architect Alberto Palacio (1856-1939). Hij was onder andere in de leer geweest – als je de brug eenmaal hebt gezien, zal je dat niet verbazen – bij Gustave Eiffel. Hij tekende ook voor het Palacio de Cristal in het Parque del Buen Retiro in Madrid. Verantwoordelijk voor de uitvoering van de Puente Colgante was Ferdinand Arnodin.

Oorlogsschade

De twee staanders op de wal zijn 61 m hoog en wegen 100 ton. Er zitten liften in die naar het brugdek gaan – 'the catwalk', 160 m lang en bij vloed 45 m boven het water – waarover je lopend de overkant kunt bereiken. Die oversteek levert een spectaculair uitzicht op over de riviermonding, de haven en de witte rotsen bij Getxo: een echte aanrader!

Alleen die twee torens zijn nog oorspronkelijk. In 1937 werd de brug namelijk deels opgeblazen om te voorkomen dat de nationalistische troepen Las Arenas konden bereiken. Na de Burgeroorlog werden de restanten van de

Half december is er een zeilwedstrijd voor kajuitjachten die een spectaculair schouwspel oplevert in de monding van de Nervión: de **Regata del Gallo**. 's Ochtends komt het internationale deelnemersveld op de motor stroomopwaarts onder de beroemde Puente de Colgante door. Vervolgens worden de zeilen gehesen en klinkt om 12 uur het startschot, waarop alle schepen koers zetten richting zee. De vloot, nu met een scala aan kleurrijke spinakers, gaat opnieuw onder de Puente de Colgante door en wordt door belangstellenden op de kades in Getxo en Portugaleta gadegeslagen. Sommigen lopen zelfs een eindje mee, bijvoorbeeld op de prachtige Muelle de Hierro. Er wordt niet veel ruchtbaarheid aan deze race gegeven, maar de precieze datum vind je wel op www.rcmarsc.es.